

Učiteljski Glas

== Glasilo „Saveza dalmatinskih učitelja“ ==

Vlasnik i izdavatelj:
„Savez dalmatinskih učitelja“

Urednik:
Dinko Sirovica

Izlazi na 15. svakoga mjeseca. Zapada 4 K na godinu. Učiteljski pripravnici i pripravnice dobivaju ga za pol cijene. Pretplata se šalje D. Domicu, učitelju i blagajniku „Saveza dalmatinskih učitelja“ u Spljetu, a članci i dopisi uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju.

DVIJE RIJEČI

Središnji odbor „Saveza dalmatinskih učitelja“ u svojoj sjednici dneva 9. srpnja 1905. odlučio je između ostaloga, da se meni povjeri uredništvo njegova glasila „Učiteljskoga Glasa“. Opućovlašćeni predsjednik „Saveza“ g. Bradić stupio je tada sa mnom u pregovore, pa kad smo se u svakoj sporazumjeli, pristao sam na to, da preuzmem uredništvo. Odborova je želja bila, da po mogućnosti budu odjednom izdani i oni brojevi, koji nijesu izišli do časa, kad sam ja pristao na urednikovanje. Radi kratkoga vremena i radi drugih okolnosti nije bilo moguće udovoljiti toj želji, pa su tako na žalost predbrojnici „Učiteljskog Glasa“ ostali bez četiriju brojeva VII. tečaja. Stalan sam, da oni ne će to zamjeriti, kad uvažavaju nemogućnost, koja je bila nastala, da se tome doskoči. Bude li ikako moguće, nastojat ću, da se to nadoknadi tijekom ove godine. Zavisit će to u prvome redu od one moralne i materijalne pomoći, koju će mi pružati njegovi predbrojnici i prijatelji, na koje se ovim u to ime obraćam s vrućom preporukom, da se što življe zauzmu za što bolji napredak ovog učiteljskog

glasila, kojemu opstanak i razvoj ovisi jedino o njihovoj potpori. Ja ću pak, u koliko je do mene, nastojati, da se što savjesnije odazovem dužnosti, koje sam se prihvatio u jedinosti nadi, da ću biti uvijek rado i prijegorno potpomagan od svih mojih sudrugova i sudružica.

U toj nadi otpremam ovaj prvi broj VIII. tečaja „Učiteljskoga Glasa“ uz obećanje, da će on i unapried biti vjernim tumačem svih potreba i interesa učiteljskoga stališa, zagovaratelj i branitelj njegovoga ugleda, te promicatelj svega, što smjera na korist i dobrobit našega školstva.

U to ime: pomoz Bog! a vi, braćo i sestre, okupite se čvrsto oko vašeg glasila i radite sve, što možete i znate za nj, da bude što dostojniji vas i dičnog onog imena, kojim se s pravom ponosite, odabravši teško, ali uzvišeno zvanje pučkog uzgajanja i prosvjetljenja.

U Šibeniku, 14. siječnja 1906.

Dinko Sirovica.

POSILIJE POTVRDE

Carskom odlukom 24. prosinca 1905. bila je potvrđena od sabora u Zadru glasovana zakonska osnova o uređenju pravnih odnosa učiteljstva u Dalmaciji. — Pošto je ta osnova bila objelodanjena u nekim našim pokrajinskim listovima, ne smatramo nužnim, da je ovdje preštamujemo, jer će se s njezinim sadržajem bez sumnje biti upoznao cijelo naše učiteljstvo.

Namjeravali smo o toj osnovi opširno progovoriti, ali megjuto počese nam stizati pisma

učitelja, u kojima se ona s raznih pogleda u pretres uzimlje. Prama tomu odlučismo, da dajemo najprvo mjesta mišljenju i opaskama pokrajinskoga učiteljstva, te smo pravni iznijeti sve, što nam se stvarna i razložita u stvari pripoci.

Kada osnova bude na taj način do kraja pretresana, nastojat ćemo, da poskorupimo sve glavnije i da rečemo svoju koliko o njoj, toliko o svemu onome, što je nakon njezine potvrde i nama i cijelome učiteljstvu uraditi, e da nastajno odmjerjenje njegovih beriva bude dolično odgovaralo njegovim potrebama.

Počinjući dakle iznosjenjem primljenih opazaka, molimo sve učitelje i učiteljice u pokrajini, da nam, nakon svestrane prouke nove osnove, priopće svoja mnijenja i svoje prigovore, a mi ćemo u interesu ovako važna pitanja sve to rado objelodaniti, u koliko — kako rekosmo — bude stvarno i razložito.

* * *

Da su učitelji trebali poboljšanje njihove dosadašnje kukavne plaće obzirom na preveliku skupoću živeža, na položaj, što ga u društvu zauzimlju i radi neprispodobljive koristi, koju donošaju državi i otačbini uzgojem mladeži, nitko pametan nije nikad porekao. Proniknuti tim pravednim i humanitarnim duhom, svi zastupnici glasošaše novi zakon — na čemu im hvala — i tako podigoše pučko učiteljstvo iz one nedolične potištenosti, u kojoj je čamilo i kuburilo zbog nedostatnih sredstava. Ukinuše se dosadnji razredi, što je i pravo, jer svi učitelji primaju iste nauke i tako je srušen onaj preboj, koji je dijelio gradske od seoskih učitelja. I ako novim zakonom pučko učiteljstvo nije onako i onoliko nagrađeno, kako to ono doista zaslužuje obzirom na trud i muku, koju danomice ulaže, da one male neotesance izgadi, — ipak je učinjen lijep korak, a s vremenom nadamo se, da će biti i bolje. No, je li se starijim učiteljima sa 20 godina službe udovoljilo novim zakonom? Ne, jer su bili zapostavljeni, što ih jako peče, a dokazom su mnogobrojne brzojavke upravljene zastupnicima u oči glasovanja zakona, koje na žalost ostaše mrtvo slovo. Da je pri sastavljanju novog zakona bio pozvan koji od starijih učitelja, da učini svoje smjerne opaske, ili da je zakon bio tiskan i razaslan širom Dalmacije bar koji dan prije glasovanja, *bez ikakva porišenja predračunane svote* bila bi se učinila pravica i starijim učiteljima. —

Da promotrimo glavnije nepravice učinjene starijim učiteljima. Prije svega nepravica im je učinjena, što sabor nije prihvatio temeljiti predlog, *da im se izjednače dozrele petogodišnjice*, kako je to bilo predloženo i u staroj osnovi, a što neki zastupnici izpričavaju tim, da se nije moglo prihvatiti, jer da bi se mnogi prije vremena umirovili. Pa, dopštamo, da bi se koji i umirovio. Bi li time počinio možda koje zlodjelo? Ni najmanje, ako se prizna, da se upravo pučki učitelji prije vremena istroše i da ih vrlo malo za dugo mirovinu uživa. Pokrajina napokon duguje i neki osobiti obzir, a recimo, i zahvalnost svim starijim učiteljima, koji su svi skoro počeli svoju gorcu i tešku službu sa kukavnom mjesečnom plaćom od 24 ili najviše 29 forinta i 16 $\frac{1}{2}$ novčića? Nije li zar pravo bilo, da njihov uloženi trud, a nikako naplaćen, bude bar sada jednako nagrađen? Druga nepravica, a istodobno i uvrjeda nanešena starijim učiteljima sastoji u tome, što im je, jer ne izjednačeni u berivima, izdata sa strane zastupnika sasvim loša svjedodžba, kao da se oni ne mogu isporučiti sa mlagjima. Zabluda je starije učitelje ubrajati među one starog kova, koji bi od sakreštana postali učitelji, poslije nego bi izučili pô godine pedagogije. Svi sadašnji stariji učitelji bili su odgojeni od blagopokojnih harne uspomene: Buzolića, Nekića i Danila. Bez zamjerke zato budi rečeno, dok mladi učitelji vrše svoju, nisu ni stariji na odmet, a dokaz tomu nek bude, da skoro sva važnija mjesta baš oni pokrivaju na opće zadovoljstvo.

Treća očita i golema nepravica učinjena je starijim učiteljima sa nesurazmjernim poviškom plaće. Rijetki su stariji učitelji, koji nijesu oženjeni i nemaju djece. Tko je otac obitelji, ne treba mu tumačiti koje troškove mora podnositi sa današnjom skupoćom — ne da lasno i slasno žive, već samo da doskoči najnužnijim potrebama. Dodajte ovom još i odgoj djece, pa nije, nego da ti zazebe oko srca. To najbolje mogu posvjedočiti državni činovnici, koji, premda beru masniju plaću nego li učitelji, ipak se tuže, da se dalje ne može, pa će im eto država i opet doskočiti. Tko piše ove retke, imat će novom plaćom poviška samih 200 kruna, pa zove li se ovo poboljšanje stanja? Nepristrani nek sude! Ako je dakle mlagjima bila prijeka potreba povisiti plaću, nije se smjelo radi istaknutih razloga ni starijim učiniti krivo.

Napokon i službovina nadučiteljima nepravo je odmjerenjena. Tko i malo pojma ima o upravi škole, priznat će, da upravitelj, ma pri kojoj školi, *ima iste dužnosti, istu odgovornost*. Čemu dakle praviti razlike u odmjerenju službovine, kada razlike ne biva i kad je svim učiteljima pred očima lebdilo načelo *izjednačenja*? Odsele n. pr. upravitelj kod dvorazredne škole primati će samih 100 kruna službovine mjesto dosadanjih 200; pa nije li ovo očita nepravica? Zasluživa li biti upraviteljem i imati toliko zanoveti i odgovornosti? Doisto ne. Po novom zakonu učiteljima na selima, gdje su skoro sve škole mješovite, bolju će službovinu imati nego oni u varošima i u nekim gradovima s razloga, što su ovdje škole napose muška, a napose ženska.

J. R.

Obradba estetično-etičnih štiva u pučkoj školi.

Piše N. Ljubidrag.

A. Teorijski dio.

U V O D.

Obrađujući estetično-etična štiva našao sam, da je zgodno držati se ovoga reda: 1. priprava; 2. priopćivanje sadržaja; 3. učenikovo kazivanje onoga, što se pripovjedilo; 4. razgovor o sadržaju štiva; 5. glavna misao štiva; 6. primjena; 7. čitanje.

Možda će se komu činiti, da ovakav postupak iziskuje puno vremena u školi i u pripravi učiteljevoj; ali na to bi se moglo odgovoriti, da je bolje obraditi i manje štiva temeljito, nego mnogo površno, samo da se ima što zapisati u nedjeljnu knjigu; savjestan učitelj pak cijeni u velike pripravljanje na svaki školski rad, jer je uvjeren, da bez toga nema uspjeha, već uzaludne muke i sebi i djeci.

Ovo bi razdjeljenje po formalnim stupnjevima odgovaralo ovako:

I. stup. 1. priprava; II. st. 2. priopćivanje sadržaja, 3. kazivanje učenikovo, 4. razgovor o sadržaju; III. st. 4. razgovor o sadržaju (u koliko zahvaća prisposobu između licâ u istom štivu i sa sličnim štivima); IV. st. 5. glavna misao; V. st. 6. primjena, 7. čitanje.

Obradba štiva može se od jednom izvesti, i tako je najbolje; ali to uvijek nije moguće, a najviše radi kratkoće vremena u školama, gdje se nalaze djeca raznih školskih godina, te gdje je potrebno svako po sata izravno poučavati drugu djecu. Tada se obradba izvrši u 2 polu sata; u 1. polu satu izvede se: 1., 2. i 3, a nastajni put, u drugi polu sat, ostalo.

1. Priprava.

Ovo je kao uvod obradbe; novo se štivo ne smije nenadno iznijeti pred učenike, možda ovako: sad ću vam nešto lijepo pripovijeti, ili: čitat ćemo štivo..., pak se odmah čita. Neoprostiva je to pogriješka, a uzrok joj je udobnost ili nemar. Učenike valja dovesti u položaj, da pravim zanimanjem iščekuju ono, što će im se kazivati.

U pripravi je dobar dio uspjehu poučavanja, a neki je uza sve to slabo cijene. Nekima je n. pr. sva priprava, ako ispituju sadržaj prije čitanoga štiva, bez obzira, da li je u kakovu savezu s novim; neki je oprave u nekoliko pitanja, samo da je bilo; nekima je naprotiv duga, kadgod dulja i od samoga štiva; a ima pak i takovih, koji tobože ne mare za te podagoške mudrolije, već odmah „prelaze na stvar“. Dosta su okolo toga prije razbijali glavu, kada su bili pred kritičnim očima, pa gdje bi sada, kad su slobodni ko „ptica na grani“? No, kako god se oni opravdali, sve im uzalud, jer će i sami u sebi priznati, da ne rade pravo; a to će im priznanje svaki put u pameti sinuti, kad opaze za svoga pripovijedanja ili čitanja, da su učenici postali živcati nemirnjakovići, tako da drugda i sila malo pomaže. Učitelj se pak znoji od muke, psuje, opominje, prijete, kazni, ali reg' bi sve za gore; pozornost je nevidon umakla, a na povratku je nije. A to su ipak ona ista djeca, koja su ga malo prije onako pažljivo slušala, da im se on sam u duši divio — bijahu to angjeli, a ne djeca! — Ali eno jednoga najmirnijega, upiljio oči u učitelja, uspravio se o klupu kao svijeća, tračak nade zaigra, učitelj ga zove. No junak „nikom poniknuo“... mlagjana, živalna mašta nosila ga nebu pod oblake, čarnim šarama slikala mu njegove igre, drugove, igračke, osnove, zelene gore, tihe potočice i sinje more... kad iz toga slatkog snatrenja prenuo ga oštri glas učiteljev. Dakle ni ovaj! Koje razočaranje! — Teški su ovakovi časovi za učitelja; ali, kad mu se spokojstvo povraća i duh mu vedrinom prosine, ako je savjestan, naći će svemu uzrok u samomu sebi, te će zabilježiti u svoju bilježnicu, a još više u svoju pamet, da bez valjane priprave (I. form. st.) uspjeh je u poučavanju slab, ili u više slučajeva nikakav.

U pripravi valja se čuvati suvišna razlaganja, jer bi to moglo da učenike odvede na posve drugu stranu, nego želimo, a mogao bi im i interes oslabiti. Jezgrovito, a uvijek navrnuto na ono, što će doći, neka nam je pravilom. Kada učenici pogled upru u učitelja, mrtva

tišina školom zavlada, tada se je pripravom postiglo što se željelo. Nastavak poučavanja učitelj veselo započinje, jer ga jača misao, da svaka riječ, koju izusti, bit će na korist njegovim učenicima; sve će biti kao jedro i zdravo sjeme, koje nije palo ni u divlju kupinu, ni na stanac kamen, već na zemlju, koju je radišna ruka uradila.

Ta misao daje jakosti i poleta njegovoj duši; taj zanos kroz zvonku, biranu i laku riječ odlijega školskom dvornicom, neodoljivim čarom i snagom primajuć se one male publike. (Nastavit će se).

Naše narodne vezilačke tehnike.

Piše Jelica Belovićeva

I.

Majka kćerku u šetnju oprema:
 Hajde kćeri, diko materina!
 Savij kose, ko što sada nose,
 „Brenuj“ soluf s desna i s lijeva,
 I navuci svoje obrvice,
 Ubijeli svoje milo lice,
 Utri očne plave kolutiće,
 Utegni se u tananu pasu,
 Ne daj dahu do ispod dojaka,
 Eno su ti nove cipelice,
 Rukavice, bjele maramice,
 Hajde, kćeri, dušo materina! itd.

(Brjjanin iz Osvita).

U srcu modernoga čovjeka ima neodoljiva težnja za tim, da se nagje u doticaju sa ljepotom, sa umjetnošću. Ta je težnja plemenita, dobra, blagoslovna. Vignamo ju jaku i originalnu i u našeg hrvatskog naroda i to već od davnih vremena. Dokaz tome krasna je njegova nošnja i divni narodni vezovi. — U koga ima živ smisao za umjetničku ljepotu, to nije za o čovjek, to nije zaostao narod.

Kraj sve ljepote njihove i kraj sve dragocjenosti ipak naši narodni vezovi, ipak sve naše vještačke narodne tehnike *nijesu poznate široj publici*. Nužno je dakle, da niz svojih studija završim specijalnim i detaljnim izniranjem pojedinih narodnih naših vezilačkih tehnika. *) Ima

*) U želji, da zainteresujem našu inteligenciju sa tim našim narodnim blagom prosula sam po svim hrvatskim i srpskim listovima studije o tome predmetu. Te studije nose naslove: I. O važnosti narodnih vezova uopće. II. Ljepota narodnih vezova. III. Hrvatski i srpski narodni stil. IV. Motivi za naš narodni stil. V. O ornamentici naših vezova. VI. Dragocjenost naših narodnih vezova. VII. Narodna umjetnost i narod. VIII. Narodna privreda i umjetnost vezilačka. IX. Moderni obrt i naša narodna dekorativna umjetnost. X. Praktična korist naših narodnih vezova. XI. Estetsko praznovjerje. XII. Tehnika naših narodnih vezova. XIII. Pojedine vezilačke tehnike: a) u glavnom; b) u detaljnom. XIV. Bazar lutaka. XV. Građa za tehnološki rječnik ručnog rada. XVI. Vilhelm Ostwald o umjetnosti. XVII. Oto Ernst o umjetnosti. XVIII. Narodna umjetnost u školi. XIX. Naše stručne škole. XX. Čitarenje. XXI. Tehničko nazivlje za struku ručnog rada. XXII. Narodni nazivi za narodne uzorke. XXIII. Narodna industrija u Hrvata i Srba. XXIV. Zbirke narodnih uzoraka u slikama. XXV. Tkanine, na kojima se vezu narodni vezovi. XXVI. Materijal, kojim naš narod veze. XXVII. S a v k a S u b o t i c k a na polju narodne folkloristike.

u nas u toj struci pravo obilje! Ma da se sve te tehnike u glavnom mogu srediti u pet hrpa, ipak svaka hrpa o sebi opet obiluje sa toliko ukusnih i vještačkih varijanata, da zaista možemo iznijeti bogatu izložbu narodnoga blaga u svjetski pazar!

U pet glavnih hrpa naših narodnih vezilačkih tehnika imamo ovo: 1. Vezove brojem. 2. Vezove po pismu. 3. Čitnarenje. 4. Rojtanje i pletenje kita, uzica i trakova. 5. Razne smišljenice.

Nije vazda bilo lako — iz obilja modernih radova, koji su se odomaćili po našim domovima u stotinu oblika i fasona, uzetih iz njemačkih modnih ilustrovanih listova — naći naše narodne umjetnine. Mnoge su se već i pogubile, — ne ukrasuju više život hrvatske dame, ili su među kojekakovim novitetima tako stisnute i omalovažene, da više izazivlju bolne osjećaje, nego vedra, pobjedonosna umjetnička raspoloženja. Pietet kasnijih pokoljenja ograničuje se obično samo na to, da časne, prebaštinjene ostanke te ruke pojedince sprema u sanduke i ladice, namjesto da ih brižno iznese u život i da ih okruži radovima srodnoga stila. Tu bi one mnogo više i dulje držale u životu svoj stari, djedovski čar. A naše narodno blago još napose izgleda nježne, pažljive ruke, ono iziskuje brigu, koja će ga se primiti posvema *con amore*; inače ne ćeš iz njega izmamiti sav čar ljepote. Narodna naša vila izlazi iz skrovišta svoga samo onda, ako ju zovu usta grijehom „moderne šablone“ netaknuta; ona se budi samo pod „poljupcem“ djevičanskim. Samo čisto umjetničko shvaćenje potpuno može da razumije ljepotu naše narodne dekorativne umjetnosti, ali ju zar ne umije da cijeni onaj naš svijet u orukavičenoj glupoti, u nakosice osmjehu, onaj naš svijet, koji vječito lebdi između dva svijeta, jer kopira tudje aristokrate i jer kroz nos govori u krivo razumljenom dvorskom tonu, onaj naš svijet nazovi inteligencije, koji savremene ideje onda najvoli, kada su u formi bonbona pečene i na *Aufsatzim-a* naokolo pružane.

✓ Empirizam pri pouci i uzgoju

Piše: **Dinko Sirovica.**

Svjestan rad, to je rad! Ovaj aforizam nalazi svoj najjaču potkrjepu u svim pojavama na ljudskoj pozornici, gdje k cilju sretno dospjevaju samo oni, koji su svoje djelovanje udesili prema prilikama i okolnostima, koji su uzeli u obzir sve precone, sve poteškoće i zasjede, iza kojih duh neznanja i natražnjaštva peri svoje strijele protiv svakog bora svjetla, slobode i napretka. — Samo svjestan rad može nekom stanovitom sigurnošću računati na uspjeh; promišljena akcija, i ako spriječena, ipak probije sebi put i pobjegjuje. Istina je, kad i kad i puki slučaj nanese, te čovjek uspije preko svog i svačijeg očekivanja; povjest nam prirodnih nauka najljepše dokazuje, kako je čovjek višekrat do najsajnijih iznašaća dopro tek samim slučajem, ali je opet istina, da

do tih iznašaća ne bi bio došao, kad ne bi bio već otprije duh ljudski pr krčio klance i bogaze, kroz koje se trebalo svakako provući usprkos svim silama tmine i nesvjesti, usprkos svim progonima, što doživješe velikani znanosti, spasitelji one odlike, koja podiže čovjeka nad sva svjetska stvorenja. I ta borba traje od iskona, jednako kao i borba za opstanak, jer čovjek, već od iskona spoznavši, da mu je u svjetskom redu odregjen po vlasni položaj da vlada, uzdigao se je naravski po prirodnom nagonu nad sva druga bića, i obdaren razumom, stao je da vojuje, da se bori proti potrebama, proti svim nevoljama, proti svim tajnama, koje na prvi mah nije mogla da probije svjetlost njegova razuma. I tako tumačimo tek početak ljudskog napredovanja, i već taj početak moramo odmah da zahvalimo čovjekovoj svijesti. Ta je svijest bila svegjer, kroz sve vjekove, ona sjajna luč, što je čovjeka napok n dovela do današnjeg napretka, do stadiuma, odakle on s ponosom i s udivljenjem gleda na poljanu prošlosti, gdje leže već satrti i porušeni mnogi kumiri, gdje u prah padoše toliki lažni barjaci, gdje predobiveni za stadoše toliki krivi proroci, dok vojska svjetla i istine pod barjakom svijesti stupa neustrašivo naprijed, stalna i osvjedočena da će brjegove budućnosti jedan za drugim osvojiti, nove istine i spoznaje otkriti i tako slavedobitno napredovati stazom, koja je čovječanstvu dosugjena. — U toj velikoj vojni više ili manje svakome je odregjeno posebno mjesto; — ima ih na žalost suvišnih, ali na te vrijeme, koje strjelovito odmiče, i na računa. Val se toga vremena preko njih lije, kao da ih nikad i ni bilo nije. — To su vam nesvjesni stvorovi, oni, koji, u ograničenosti svoza duha, cijene, da im sav poziv sastoji u tome, kako će živjeti od danas do sutra, pa od sutra do prekositra itd. To su izrodi ljudske rase, koje prosvjeta svaki dan sve to većma trijebi, i kojih mora da nestane, ako se čvrsto vzdamo, da čovječanstvo mora doći do onog savrštenstva, za kojim kroz sve vjekove teži i kojemu se odista primiče. — Svak dakle, koji se smatra pravim članom ljudskoga društva svjestan je, da mu je u tom društvu dosugjen nekakav zadatak, kojemu se ne može oteti. Tko mu se otimlje, taj je dezertar ljudskog društva, izrod, mlohavac, trut. — O tima dakle nema ovdje već govora! Pravi član ljudskog društva posjeduje nezatomljivu svijest, da mu je raditi, da mu je doprinijeti svoj kamenčić velebnj zgradi ljudskog napretka i dobrostanja. Gdje god se on nalazio, kojemu se god zvanju posvetio — jedna mu neotkloniva dužnost ostaje: raditi i raditi! — U znoju lica svoza jesti ćeš hljeb svoj, grmi sudbina ljudska preko vjekova već od onog časa, kad je čovjek spoznao, da je čovjek, a ne angjeo, koji da bezbrižno žive u lastima i slastima tobožnjeg zemaljskoga raja. Joj, na zemlji nema raja, želja za njim to je sve, pjeva naš Prerad, želja za boljim živovanjem, za napretkom, to je uživanje, borba za opće blagostanje, to je slast. *Vita est militia!* — Raditi dakle — to je zakon sveopći, i tom se zakonu čovjek uza sve napore i muke nije ipak oglušio. Radio je čovjek od prvog časa, otkad je pušten u sviet, radio je gdje više gdje manje, gdje upornije, gdje slabije prema sili elemenata, prilika, zemlje i podneblja, radio je uvijek i dopro do stepena kulture, na kojemu se danas nalazi. Radio je čovjek u svim područjima ljudskog zanimanja i odlikovao se po tome, u koliko mu je rad bio svjestan, razuman, promišljen. Gdje takog rada nije bilo, tu je ostao primitivan, tu je nazadovao. Svijest, razum i uvjagavnost otvoriše

mu oči, upraviše mu poglede na budućnost, te je već odavna, u doba, odakle nam sižu prvi traci njegove prosvjete, uvidio, da je on, čovjek, prvi stvor izmeđ stvora. da mu prva i glavna skrb ima bit posvećena samu sebi; upoznao je u sebi dvije moći: psihičnu i fizičnu, osvjedočio se, da jedna drugu bitno treba, ter zato vidimo, da već prvi umovi, oni, koji se najprvo uzvinuše nad obične smrtnike, proglašuju riječ: načelo, zakon: „spoznaj samoga sebe“! — Svijest ljudska slavi tu već prvi i najveći svoj trijumf, jer tim zakonom udara temelje svojem dostojanstvu. — Dostojanstvo ljudsko!! Velike li riječi i spoznaje! Da nije te spoznaje, danas bismo svi bili ono, što nam bijahu praoci, prije nego osjetiše, čemu dogjoše na svijet. Spoznaja dostojanstva ljudskoga svratila je svu skrb, svu moć i tijela i duše ljudske na čovjeka, i napolila ga, da misli na se, na svoje usavršenje i na svoje blagostanje.

Čovjek počne sebe cijeniti! Pa kao što i danas brižno, marno, gotovo ljubomorno postupamo s bud kojim predmetom, što ga cijenimo, tako je i čovjek stao odmah, da brižno, marno, gotovo ljubomorno postupi sam sobom. — Vječni mu zakon prirode kliče: „Treba raditi, zakon mu savjesti i dostojanstva njegov a vapi: „Treba napredovati“ a za taj rad, za taj napredak treba borbe, a za tu borbu treba oružja! *Odakle to oružje?* Priroda ga ne daje, jer je baš ona, protiv koje čovjek mora da se bori; vrijeme ga ne može čovjeku dodati jer ono hrlo odmiče, te se ne zaustavlja ni za sami trenut; nebo visoko, a zemlja tvrda — i čovjek uvigja, da mu je to oružje tražiti u samu sebi: u svojoj psihičnoj i fizičnoj moći. — U tim moćima leže sile, kojima mora da se bori, ako će raditi, ako će napredovati. — No pošto neka sila, ako nije vječna, dogje napokon do kulminacije, te prestaje, i pošto svaka sila, razumno upotrebljena, može da proizvede sve veće i veće učinke, čovjek je upoznao, da i njegove sile moraju doći do kulminacije, i da mogu proizvesti, sve većih i većih učinaka, ako ih razumno upotrebi, pa je zato već odavna stao raditi oko toga, da te sile njegove budu što djelatnije, što jače, što produktivnije, e da vrijeme do njihove kulminacije, do prestanka njihova ne progje utaman, jer bi se to onda kosilo s pojmom o dostojanstvu čovjeka! — Iz takog shvaćanja ponikla je ideja o potrebi uzgoja, iz tog shvaćanja ponikoše one riječi: spoznaj samoga sebe! Na taj način čovjek je došao do oružja, moćnijeg i jačeg od ikogjeg, došao je do spoznaje, da mora uzgajati svoje sile duševne i tjelesne, ako će borbu voditi i dostojanstvo svoje spasiti. — No sad je nastala druga poteškoća! Čovjek je upoznao, da mu je uzgoj nuždan, upoznao je, da mu bez njega nema budućnosti, ali pred tako teškim, pred tako ogromnim problemom njegov je razum ostao zapanjen, i prošlo je dugo vremena, dok se je taj razum skosnuo i počeo svojom spekulativnom moći da prodire u bivstvo tog pitanja, da ga osvijetli, razjasni i svede u pravac znanstvenoga rada. (Sliedi)

✓ Još nešto o čistoći

Premda je naš časni kolega N. Ljubidrag u I. godišnjaku našeg dičnog „Učiteljskog Glasa“ priobčio o ovoj stvari krasnu raspravu, koju je čitao u skupštini kotarskoj, ipak hoću da i ja nekoliko redaka o tom napišem, jer se radi o našoj koži, pa ne bi bilo suvišno, kad bi se češće u našem glasilu o tome raspravljalo.

Često puta naše starješine opaze i zabilježe pri svojim pohodima, da škola nije čista, da na djeci nije čisto, a gdje kada dapače, da nije učitelj pristojno odjeven i dovoljno čist. Kad ih pri tom opažaju, učitelj upozori na kukavnu uredovnu odsječnicu, na još kukavniju plaću, s kojima se ne može živjeti ni umrijeti, onda nam obećaju, da će nam se jedno i drugo povećati, jer da se o tome radi. Učitelji se utješe tim obećanjem, nu obećanje, ludom radovanje. Odkada li nam se ne obećava, da će nam se povećati plaća, pak što smo postigli? Čekamo i danas povećanje kao i nazad 10 godina. Za učitelje se zahtijeva, da oni vrše svoju dužnost, kako propisuju zakoni i naredbe, a kad drugi moraju da vrše dužnosti prama njima, to stoji do njihove volje, jer učiteljima zapreda svaki, kako hoće s njihovim pravima. *) Nu povratimo se na stvar.

I.

Od učitelja se zahtijeva, da se nosi čisto i uredno. A može li se uz današnje ekonomične okolnosti nositi učitelj čisto i uredno? Odgovor je kratak: Ne, jer ne može! Ovo nije do nemarnosti učitelja, nego radi njegova kukavnog stanja. Nek se upita i najgoreg prosjaka: „Bi li se ti čisto i uredno nosio?“. Svaki bi bez iznimke odgovorio: „Bih, samo da mogu“. Čovjek je naime razuman stvor, pak svaki drži do svoga „ja“, a urednost i čistoća jest vanjski znak, po komu se časti čovjek. Učitelj je u svakako naobražen čovjek, pak ako i prosti čovjek drži štogod do sebe, zar ne drži i učitelj, koji je naobražen? Ta tko bi želio više od učitelja, da se čisto i uredno nosi? Nitko drugi od njega samoga. Naš narod kaže: „Ne valja noge pružati dalje, neg biljac dopušta“. Ako itko, to učitelj mora da uvijek ima pred očima ovu poslovicu. Da se zaduži; tko će siromašnoga učitelja zadužiti, kad zna da ne može platiti? I tako jadan učitelj mora se krpiti, kako može, pak zato ne može — sve i da bi htio — biti uvijek na njemu čisto i uredno.

A tko je tome kriv? Zastupnici naroda, koji neće da uredi njegovu kukavnu plaću. Ta i poslužnici poslužnika su bolje od njega plaćeni! Sramota dvadesetog vijeka! Da ovo ne govorimo bez temelja, raspoložiti ću stvar. Svaki sluga osim hrane prima još mjesečno od 16-20 K plaće za odjeću. Učitelj naprotiv jedva da se prehrani sa svojom mjesečnom plaćom i još kako! Za odjeću ne ostane mu ni pare, već ako hoće, da se obuče, mora da na grlu zaštedi. Da učitelj daje novce na dobit ili na štednju, tad bi se moglo reći: „On novce daje na dobit, a ovamo je odrpan i nečist“.

Nazad desetak godina bio je jedan učitelj u bolnici, pak ni e imao ni košulje da preobuče. Čija je to sramota? Njegova zaista nije, već onih, koji neće da učiteljima povećaju plaću. A kad učitelj ne može od svoje plaće otkinuti ni da kupi košulju da se preobuče kako ćete da kupi odijelo, ko e vrijedi i za dvadeset košulja? Kad bude učiteljima pristojna plaća, onda će se moći, da to zahtijeva; drugčije ne!

Lako je onima, koji su u VIII, VII i VI plaćevnom razredu govoriti o čistoći, ali ja bih ih htio vidjeti u koži siromašnoga učitelja, pa onda da izreku svoj sud. Ja mislim, da bi mnogi pomahnitali, kad bi vidjeli svoju nevolju, a jadan učitelj to podnosi velikom ustrpljivošću. Pak da nije učitelj ustrpljiv!

*) Kako se vidi, ovo je pisano prije posljednjeg saborskog zasjedanja. Ne izostavimo žalbe, jer opravdano držimo, da se učiteljima nije još pomoglo u doličnoj mjeri. (Uredni.)

A može li učitelj uzdržati svoju obitelj čisto i uredno? Odgovor lak. Kad ne može držati sebe, koji hoćeš, ne ćeš, mora između ljudi držati čisto i uredno, kako hoćete, da uzdržava svoju djecu tako? Zato vidimo, osobito kod starih učitelja na selima gdje mu mnogobrojna djeca idu po selu gola, bosa i odrpana. Je li to njegova krivnja? Nije, nego onih, koji ne će da pogledaju na vapaje bijednog učitelja. Gospodo zastupnici naroda, ako ne ćete poslušati naše vapaje, pogledajte golotinju naše djece, jer njihova golotinja vapije osvetu pred Bogom!

(*Sliedi*)

Crtaње u našim pučkim i građanskim školama.

Piše **K. Čurković**

Ma što se reklo, nastava crtanja u našim pučkim i građanskim školama ne daje žugjenoga uspjeha. Valja reći istinu, mnogi učitelj misli, da dijete mora bit od prirode obdareno, a da dobro crta, s drugim riječima, da je crtanje rezervirano za one, koji su pozvani, da budu zanačije, umjetnici, pa baš jer se tako misli, donekle se zanemaruje ovaj dio uzgoja, koji bi mogao i koji bi morao blagotvorno uplivati na sveukupnu pouku. Poneki pak drugi učitelji nije baš, da zanemaruju ovu nastavu, nego, ako hoćete, baš zato što do nje mnogo drže nastoje koliko i kako mogu, nu ipak mršavu vide od toga korist. Koji je uzrok tom neuspjehu? Slaba metoda. — Dojakošoje metode ove nastave ili su se osnivale na ideji, da je crtanje *umjetnost*, kojoj je da razvija ukus, ili na ideji, da je *znanost*, kojoj je da razvija razum. Toliko jedna, koliko druga metoda imala je, a ima još i danas svojih pristaša. I jedni i drugi griješe u toliko, u koliko su nepopustljivi, pa prvi ne će da znadu pri crtanju za geometriju, ili je barem smatraju od nišne vrijednosti, dok drugi misle, da geometrijska tačnost nadomješta čuvstvo, ili barem drže, da je geometrija nužna podloga crtanju. Iz te razlike u shvaćanju ponikla razlika u izboru i u provagjanju metoda tako, da sve reforme, koje su se provele kroz zadnjih sto godina u pouci crtanja i koje su se sastojale u usvajanju sad jedne temeljne ideje, a sad druge, kompromitovale su samo uspjeh ove nastave rad svoga eskuzivnoga dogmatizma. Osim toga drugi i to poglaviti uzrok neuspjehu leži u tome, što su te dvije napomenute metode sasma teoretične, niti su imalo uzgojne tako, da one ne vode račun o duhu djetetovu, kojemu se namijenjene. Jednom se od tih metoda ide za tim, da se obrazuje u djetetu ukus precrtavanjem umjetnih likova, drugom se pak metodom ide za tim, da se dijete dovodi k' apstrakcijama stroge geometrije, nu fiziološki govoreći, dijete nije sposobno ni da shvati umjetne ljepote, ni da pojmi mjerstvene apstrakcije, s toga i ne prima ga se nijedna od ovih metoda. Montaigne je rekao: „Škola ima biti obasuta cvijećem“. I doista u djetetu prevlaga instinkt nad razborom. Želimo li ga učiniti sposobnim za duševne podvige, treba nam njegova duševna pregnuća i napore podsticati predmetima, koji ga se doimlju, koji ga zabavljaju, drugim riječima, da predavanje ne bude jalovo, potrebno je, da bude zanimivo. Crtaње, veli M. Henry, imalo bi sačinjavati podlogu dječije pouke, srčiku osnove pučkih škola, njime bi se imalo udovoljiti živoj potrebi

dječije djelatnosti, njime bi se imala držati budna dječija znatizeljnost, razvijajući im duh zrijeanja, čim se daje poleta dječijoj mašti. Samo kad bi se djeca kretala u granicama onoga što jest, kad bi osjećala za prirodu, nestalo bi iz naših škola traga svakoj artificioznosti i monotoniji. Crtaње, na koje aludira Henry, jest živo, izarazito, crtaње po prirodi samoj, koje no djeca toliko vole, a ne crtaње, koje se sastoji od kopiranja gotovih uzoraka. Crtaње kako se u našim školama provagja i nije nego vježba oka i ruke, vježba, kojom se teži za ispravljanjem. Izpravljanje pače pri današnjim metodičnim vježbama crtanja u našim školama sačinjava najvažniju stranu ove nastave, makar to bila stvar, koja stoji izvan samoga djeteta.

(*Sliedi*)

Književni rad naših učitelja

Pod ovim naslovom nakanio sam u našem „učiteljskom Glasu“ od slučaja do slučaja osvrutati se na stručna i literaturna djela, koja naši učitelji budu objelodanjivali, a da tako upozorim ne samo učiteljstvo, nego i širu publiku, na spasonosni i kulturni rad naših nastavnika i izvan školskih zidova, ter im podam dužnu poštu, koju, prem zapostavljeni i zabačeni, punim pravom zaslužuju! Bog blagoslovio njihov rad i nastojanje!

* * *

1. Gjuro Kalik: „*Kroz vaspitne ideale*“. — U nekoliko ljetošnjih podlistaka „Smotre Dalmatinske“ oštampao je Gjuro Kalik, učitelj u Zvijerincu kod Knina, lijepu i zanimivu radnjicu pod gornjim naslovom, koju je skórimice posebno pretiskao i posvetio kolegi Danilu Petranoviću učitelju na građanskoj školi u Šibeniku. Još dok je ova pomno proučena rasprava izlazila u „Smotri“, sa velikim je interesom čitasma, pa i sada, kad je u posebnu brošuricu preštampana sa osobitom nasladom na nju povratismo. Ova nam knjižica pokazuje kako uza sve jade, brige i nevolje, koje dalmatinskog nastavnika tište, ima med našim učiteljstvom i još ljudih punih poleta i radišne volje. — I ako ne ćemo ovu brošuricu pripodabljati sa Turićevom, „Povjesti uzgoja“, to ipak moramo joj svakako priznati i njezinu znamenitost „en miniature“. — Od najstarijih doba (stvorenja čovjeka), pa do danas ocrtao nam je pisac poetičnim stilom razvoju odgoja i civilizacije čovječanstva, te pribrao najidealnija uzgojna zasnovanja. Od azijskih naroda, pa velikih Grka i Rimljana, dovodi nas postepeno, kratko i jezgrovito do kršćanskog odgajanja, i u čustvenim i uzvišenim crtama, od uzgojitelja svih uzgojitelja Isusa Hrista dolazi do raznih doba vaspitanja u srednjem i novom vijeku. Reformatorni, prosvjetni, materialistički, humanizorni i naturalistički uzgojni ideali lijepo su i prekrasno predani, što nam svjedoči, da je mnogo pomna mara i strpljiva truda okolo toga pisac uložio. I ako se je pri izradbi — kako sam veli — poslužio pabirčenjem po Žujeviću, Švegleru, Špenceru, Drtini i Despotoviću, priznati se ipak mora da je znao pribirati i samostalno poredati tačke razvoja svoje zanimive radnjice. Jezik mu je biran i kićen, a misli bujne i prebogat, ter bratu i kolegi Gjuri čestitamo i zahvaljujemo na ovakovu lijepom daru, kojim je zaista sebe i svoj stalež podičio.

2. Vjekoslav Dominković: „*Građani i škola*“. U času kad Austrija izdaje svoj novi „Školski i nastavni

red", u doba kad se radi o svestranoj reformi gragjanskih škola u Cislajtaciji, javlja se u posestrimi Banovini vrijedni i poznati pisac i učitelj Dominković sa svojom lijepom, zanimivom i na temelju iskustva i bilježaka izraženom knjigom „Gragjani i škola“. Stara je istina da naš sviet ne samo niže, nego i srednje ruke, ne poznaje pravn svrhu gragjanskih škola. — čemu ne ćemo nijekati — može biti dosta kriv i sadanji sistem. I pisac pomenute knjižice uvidio je zar to, pa se latio da u njoj zgodno i razumljivo protumači i prispodobi sve, što se može na takovu vrstu škola odnositi. Mnoge ustanove i za život korisni predlozi, koji su u knjizi zgodno navedeni, imali bi se i kod nas bezodvlačno u gragjanske škole uvesti, tim više što je zavladao općenito mnijenje, da i naše gragjanske škole treba iz temelja reorganizovati i dati im zgodnijih teksttova osobito za nastavni jezik. Dok bi se ovo imalo preporučiti pozvanim vlastima, imalo bi se punim pravom ukoriti roditelje mladeži, koji malo haju za naše gragjanske škole, što je i uzrokom da ih svega i nemamo u Dalmaciji nego 5 muških i 1 žensku. Mješte privatnih zavoda, kojekakovih „ancella“ za djevojčice, gdje se „buduće majke naroda“ nauče kucnuti pet šest nezgrapnih glasova na klaviru i umiju zlo i nepravilno izreći „dobro jutro“ francuski, bolje bi bilo zasnovati nekoliko djevojačkih škola širom Dalmacije, odakle bi erpli velike i neizmjerne koristi poput one, koju daje vrsna ženska gragjanska škola u Splitu. A kad bi se tim djevojačkim školama dodala teoretična i praktična pouka u kuhanju i u opće u kućanstvu i u domaćoj ekonomiji, obitelji bi bile sretne i zadovoljne sa svojim kćerima, a muževi sa svojim ženicama. Kao djevojačkim, tako i dječaćkim gragjanskim školama imao bi se dodijeliti rad u slōjdu, knjigovodstvu, gospodarenju i obrtnosti, kad bi tada vidili koristi od takovih škola. — Te su i slične misli i želje vodile i pisca zlatne knjižice „Gragjani i škola“, u kojoj takogjer ima i dosta lijepih poglavlja u opće o uzgoju, školskim ispitima, školi, učitelju, pravnim odnosajima učitelja, nadzoru i. t. d. a cijela je radnja napisana zanimivo, zgodno i razumljivo, tako da se može najtoplije preporučiti ne samo našem učiteljstvu, nego u opće i svim roditeljima i prijateljima mladeži i odgoja. — Knjiga se dobiva kod D. Hauptfelda u Karlovcu uz cijenu od 1 krune.

3. Stjepan Jobst: „U radu je spasenje.“ Nedavno je ova lijepa pučka pripovjetka ravnajućeg učitelja u Bizovcu (Slavonija) dočekala kroz malo vremena četvrto izdanje. Knjiga je lijepa i zanimiva, te pokazuje svu onu neizmjernu korist i blagodat, koju može vrstan, maran i zauzetan pučki učitelj u narodu učiniti. Sve da i ne bi bila ova knjiga sa svoje pripovjedalačke i poučne strane zanimiva, morala bi u velike interesovati svakog pučkog nastavnika i stoga, što ju je napisao pučki učitelj, koji u njoj crta i riše blagosloveni rad i zauzimanje nesebičnog i narodnog trudbenika, čime se puk upoznaje i približuje svojem najiskrenijemu prijatelju i dobročinitelju - učitelju.

Knjižica je dosta razumljivo, lako i poučno napisana, pa je i anketa protiv analfabetizma u Banovini zaključila njome svakog svršenog analfabetu nagraditi, a naše je mnijenje, da je književno društvo sv. Jeronima moralo ovu knjigu u nizu svojih publikacija objelodaniti i tako čitatelje svoje obdariti so'nim i razumljivim štivom, a ne koje kakovom tvrdom i puku nerazumljivom lektinom. Uza sve to knjižica je ipak i sama sebi put u narod kroz četiri izdanja prokrčila, i time najbolje pokazala kako i koliko narodni učitelji razumiju puk, a puk njih.

Toplo je dakle preporučiti našem učiteljstvu ovu lijepu knjižicu brata slavonsca, koja bi morala resiti skromnu knjižnicu svakog uče, a po mogućstvu i svaki ormar školske knjižnice. — Dobiva se kod pisca u Bizovcu uz cijenu od K 1.50.

Dorbić Vicko.

VJESNIK

Imenovanja. Njegovo Veličanstvo imenovalo je dalmatinskim namjesnikom presvj. gosp. dvorskog savjetnika Nikolu Nardelli-a, dosadanjeg upravitelja dalmat. namjesništva. Novi je namjesnik prvi iz Dalmacije, koji obnaša tu visoku čast. Rodom je iz Dubrovnika, a ima 48 godina. Poznat je sa svoje vrijednosti i dobre volje, da poradi na sreću i korist ove pokrajine.

Ovo imenovanje pozdravila je cijela Dalmacija sa osobitim veseljem.

Tome veselju pridružuje se i „Učiteljski Glas“, te novome namjesniku pučaninu izrazuje najsmjernije svoje toplo čestitanje.

Središnji odbor „Saveza dalmat. učitelja“ brzojavno je takogjer čestitao presvjet. gosp. Nardelli-u na imenovanju.

Neka ga Bog požive dugo i dugo na radost i diku naroda i zemlje njegovoj upravi i skrbi povjerene.

* * *

Njegovo se je c. k. Apoštolsko Veličanstvo previšnjom odlukom 27. prosinca 1905. premilostivo udostojalo da pomakne u šesti razred čina upravitelja muškog preparandija u Arbanasima g. Spasoja Albanesi.

N. P. Ministar za bogoštovje i nastavu imenovao je stalnim učiteljem vježbaonice u c. k. preparandiju u Arbanasima c. k. kotarskog nadzornika u Makarskoj g. Marijana Balića.

Naša srdačna čestitanja!

Upozorujemo učitelje i učiteljice na članak „Poslije potvrde“, moleći ih, da nam pošalju svoje eventualne prigovore ili opaske o zakonskoj osnovi, kojom su bila uregjena naša beriva, e da se tako doznade za svačije ispravno mnijenje. Samo na taj način moći će se na koncu iznijeti sve ono, što učiteljstvo u stvari opravdano još želi i što bi se imalo u buduće poraditi.

Slavomir Sinčić: Spomen knjižica o svečanoj proslavi 90.godišnjice neprekidnog djelovanja pučke muške škole u Drnišu, održanoj dne 21. i 22. svibnja 1905. Primili smo sa zahvalnošću ovu knjižicu, u kojoj je vrlo lijepo i iscrpljivo oertana ta rijetka prosiava i za koju je marni školski nadzornik Sinčić uložio dosta truda i vremena, dok je sakupio sav onaj povjesni materijal, sve one važne podatke, kojima se osobito odlikuje njegov govor izrečen u ovoj prigodi. Cijena na knjizi nije naznačena, jer ju pisac nije izdao za prodaju, već je dopustom starije školske vlasti obdario njom sve više-razredne škole u pokrajini i sve kotarske školske knjižnice. Uvjereni smo, da je ta knjižica vrlo dobro došla svim našim školama i učiteljima, kod kojih će bez sumnje potaknuti zanimanje za slične proslave, koje su svakako od velike koristi za naše školstvo.

Globe radi biljegovine učestale su među učiteljima sa strane financijske vlasti. Učitelji su na mukama, jer za svaku maleknost treba im molba, a financ. vlast globi ih, ako ne prilijepi biljeg od 1 K. Mi držimo, da se ovakim globljenjem precjenjuje sadržaj dotičnog zakona i da bi mu učitelji mogli izbjeći. Sličan slučaj dogodio se u Trstu, po kome je pokr. škol. Vijeće javilo svim školama u Primorju, kako za podjeljivanje petogodišnje doplate nije nužno na molbu stavljati biljeg, kao do sada, pošto se u ovom slučaju radi o službenom dopisu ravnateljstva škole sa pokrajinskim škol. Vijećem u Trstu. Nadamo se, da će koji i od naših kolega stvar proučiti i preduzeti što je potrebno, da se jednom ukine ovaj nesnosni teret, koji učiteljima svake godine lijepu svotu izbija iz džepa.

Na našu je štetu usporegjenje sa brojkama, po kome u Hrvatskoj ima 600 učiteljica bez službe, u Istri 16 000 djece bez škole i učitelja, a u Dalmaciji osobito zagorskoj, silna nestašica škola po najvećim općinama. Za gornje usporegjenje odgovara sistem, ali što se nas tiče, krivimo sami sebe i nastojmo što prije da ispravimo našu pogriješku ospivanjem škola u zagorskoj Dalmaciji.

Hrvatsko učiteljsko društvo za Istru. Vlada je odlučila ispuniti pravicu prema Hrvatima u Istri, te ustrojiti ondje učiteljsko društvo s hrvatskim nastavnim jezikom. Kamo će ga baš smjestiti, još se pod izvjesno ne zna. Vlada namjerava u Kastvu, ali u tome nailazi na poteškoće, jer istarski Hrvati odlučno žele, da se učiteljsko društvo ustanovi u mjestu, gdje će se moći svestrano uzgojiti pravi narodni učitelji. I mi smo u Dalmaciji, još u početku narodne borbe, prihvatili mrvicu pristajanjem, da nam se učiteljsko društvo osnuje u selu Arbanasima kod Zadra. Ono je još tu i nitko ne misli da ga smjesti u grad ili u vidnije mjesto, gdje bi pored škole pitomeci našli i pouke i zabave, kao što se pristoji. S toga držimo opravdanim zahtjev naše braće u Istri i želimo im konačan uspjeh.

„Narodna Prosvjeta“. Pod ovim imenom počeo je izlaziti u Puli mjesečnik za školsko, književno i prosvjetu, kao glasilo istoimenog učiteljskog društva. Urednik mu je g. Ernest Jelušić. — Godišnja cijena 4 krune. Izlaz svakog prvog mjeseca, a uređivan je vrlo lijepo.

Proti analfabetizmu. U Zagrebu osnovalo se na universi „društvo hrvat. sveučilišnih građana za pouku analfabeta“. Društveni su učitelji započeli već svoj rad na temelju Anderličeve metode, te postizavaju krasne uspjehe. I u njekim istarskim mjestima u-trojani su tečaj za ovakovo poučavanje. Učiteljsko društvo „Narodna Prosvjeta“ namjerava prirediti u tu svrhu sastanke u raznim mjestima Istre. I kod nas u Dalmaciji počelo se nešto raditi u tom pravcu, poimence u Drnišu nastojanjem ondješnjih revnih učitelja V. Dorbića i Stj. Roce. Samo naprijed!

„Naša pjesma“. Izašao je i drugi svezak ovog krasnog djela, antologije hrvatskog i srpskog pjesništva od vrlag hrv. književnika i pedagoga Josipa Milakovića. Zapada 6 kruna. U njoj je sakupljeno sve samo biserje hrv. i srp. poezije, te bez nje ne bi smjela biti nijedna otačbenička kuća, a po gotovu nijedna školska knjižnica.

Rudolf Franjin Magjer, učitelj u Šljivoševcima (z. p. Donj. Miholjac — Slavonija), objelodanio je zbirčicu pjesama „Porivi“ Ima tu zdrava pjesničkoga zrnja; vidi se, da su te pjesmice — i ako početničke — izišle ispod

ruke nadarenog, a po tome i nadobudnog pjesnika. Izdao je k tomu i knjigu za mladež „Slavice“, zbirku pjesama i pripovjedaka, koju toplo preporučamo učiteljima. Od istog pisca dobismo oglas i zamolbu za izdanje većeg djela „U pjesmi i priči“, koje će sadržavati sve, što je do sad boljega u nas napisano za mladež. Tko hoće to djelo imati, neka se na vrijeme obrati na gosp. Magjera.

„Mladi Istran“ zove se novi omladinski list, koji je počeo da izlazi u Malom Lošnju pod uredništvom nadučitelja Josipa A. Kraljića. On ga pokreće u dogovoru s ravnateljstvom družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, a namijenjen je u prvom redu istarskoj sirotinji. Dognajemo, da su protivnici imena hrvatskoga uprljali sve sile, da osujete izdavanje ovoga lista. — Ali eto, nijesu uspjeli. —

„Učiteljska Zora“ zove se novi list što je počeo 1. rujna pr. god. izlaziti u Mostaru. Izlaziti će svakog 1. og u mjesecu, a tiska je dijelom latinicom, dijelom ćirilicom. Uz upravni odbor uređuje ga g. A. Jukić. Listu je svrha, da oživi među učiteljstvom Herceg-Bosne staleški ponos i stalešku svijest. Bilo u sto dobrih časa!

Učiteljsko udruženje u Srbiji ove godine proslavit će dvadeset i pet godišnjicu svoga opstanka. Prema prilikama, što su mu nizom godina sprječavale rad, udruženje je uspjehom mnogo poradilo na korist nastave i učiteljstva. Poboljšanje učiteljskog položaja pripisat je udruženju. Danas je ono u potpunoj snazi svoga rada, a materijalno obezbjeđeno. Želimo bratskom udruženju i nadalje sretan i uspješan rad!

Malo pozorište. Osnovano je u Beogradu, gdje se svake nedjelje i četvrtka predstavlja za djake osnovne škole i drugu publiku. Do sada se predstavljalo šest komada. Svi su ispali lijepo i skladno. Publika je svoje zadovoljstvo već time ukazala, što je pozorište brojno pohagjalo.

PORUKE UREDNIKA.

Gosp. V. D. — Drniš. Sve tvoje primio sam u redu i bit će uporabljeno po tvojoj želji. — Računam na te za u buduće. Živio!

Gosp. N. Ljubidrag. — Tvoja radnja nakon duga vremena eto ugledava svjetlo. Pošalji odmah nastavak i radi dalje za „Uč. Glas“, koji se ponosi tvojim sastavcima.

Gosp. S. K. — Primio sam oboje. Hvala! Zaleći će što prije. —

G. a Jelica Belovićeva. — *Ključ.* Vašu krasnu ragju počeo sam odmah objelodanjivati. Oprostite, što nije to do sad učinjeno; bili su tome uzrokom razlozi, o kojima govorim u uvodniku ovog broja. Preporučujem se!

Gosp. Dinko Šimunović. — Pri predaji gradiva dosadašnje uredništvo nije mi uručilo ništa tvoga. Ako imaš što gotova pošalji, ako nemaš, na posao! Ti možeš, znaš i umiješ! Da si mi zdravo!

Svim kolegama, kolegicama i u opće svim prijateljima ovog lista preporučujem se za suradništvo. Napried za našu svetu stvar sjedinjenim silama!